

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Loulou Wallman
08-563 085 47
loulou.wallman@hsv.se
BESLUT

2007-11-27
Reg.nr
641-4694-05

Ansökan om rätt att utfärda psykologexamen

Mittuniversitetet ges rätt att utfärda psykologexamen.

Ansökan

Mittuniversitetet har ansökt om rätt att utfärda psykologexamen. För granskning och bedömning av denna ansökan har Högskoleverket utsett en grupp av sakkunniga. I gruppen har ingått lektor emerita/leg. psykolog Outi Lundén (ordförande), rektor Birgit Hansson, Polishögskolan (avnämare), professor Bo Melin, Karolinska Institutet och doktorand Vendela Westin (studeranderepresentant), Linköpings universitet.

Gruppen av sakkunniga började utvärderingsarbetet med att granska Mittuniversitetets ansökan vid ett föreberedande möte hösten 2006 följt av ett besök vid Mittuniversitet. Besöket resulterade i att gruppen begärde omfattande kompletteringar till den ursprungliga ansökan. Det kompletterande materialet inkom under våren och hösten 2007. Materialet granskades och diskuterades av sakkunniggruppen vid ytterligare tre tillfällen under hösten 2007. Mittuniversitetet inböjds till Högskoleverket i oktober 2007 för en hearing.

Sakkunniggruppens yttrande bifogas.

Bedömning

De sakkunniga bedömer att Mittuniversitetet har goda förutsättningar att ge en psykologexamen av god kvalitet och föreslår att universitetet får rätt att ge denna examen.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och beslutar att ge Mittuniversitetet rätt att utfärda psykologexamen. Detta beslut kommer att följas

upp inom ramen för Högskoleverkets sexårsplan för utvärdering av utbildningar.
Preliminär tidpunkt för granskningen av Mittuniversitetets psykologexamen är
2009.

Detta beslut har fattats av universitetskanslern Anders Flodström efter
föredragning av utredaren Loulou Wallman, i närvaro av avdelningschefen
Clas-Uno Frykholm.

Anders Flodström

Loulou Wallman

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
de sakkunniga

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Loulou Wallman
08-563 085 47
loulou.wallman@hsv.se
YTTRANDE

2007-11-16
Reg.nr 641-4694-05

Yttrande över ansökan från Mittuniversitet om rätt att få utfärda psykologexamen

Uppdraget

Mittuniversitetet har ansökt om rätt att få utfärda psykologexamen. Som sakkunniga att medverka i Högskoleverkets granskning och bedömning av denna ansökan har verket utsett leg. psykolog/lektor emerita Outi Lundén (ordförande), rektor Birgit Hansson (avnämare) Polishögskolan, professor Bo Melin, Karolinska Institutet och doktorand Vendela Westin (studeranderepresentant) Linköpings universitet. Sekreterare i gruppen har varit Loulou Wallman som efterträtt Aija Sadurski.

Genomförandet

Gruppen av sakkunniga började utvärderingsarbetet med att granska Mittuniversitets ansökan vid ett förberedande möte hösten 2006. Den övergripande bedömningen av den ursprungliga ansökan var att den var alltför tunn. Det var svårt att få ett grepp om den verkliga lärarkapaciteten och lärarkompetensen. Ansökan gav inte heller någon klar bild av utbildningens struktur och progression ej heller av studentantalet. Sakkunniggruppen besökte Mittuniversitetet i november 2006. Vid besöket gjordes intervjuer med rektor, dekanus, prefekt, lärare, studenter och med programansvarig för psykologprogrammet. Vid studiebesöket framkom att Mittuniversitetet tänkte rekrytera ytterligare lärare men hur många och med vilken inriktning var inte klart. Beslutet om att forskarutbildning i psykologi skulle få bedrivas på Mittuniversitetet togs i september 2006. Omfattningen och bredden av densamma var dock, vid tiden för besöket, fortfarande oklara. Då underlaget bedömdes som alltför otillräckligt ombads Mittuniversitetet att inkomma med omfattande kompletteringar. Det kompletterande materialet inkom under våren och hösten 2007. Materialet granskades och diskuterades av sakkunniggruppen vid ytterligare tre tillfällen

under hösten 2007. Mittuniversitetet inbjöds till Högskoleverket i oktober 2007 för en hearing.

Villkor för rätt att utfärda psykologexamen

Villkoren för rätt att ge utbildning och utfärda examina i högskolan föreskrivs i högskolelag och högskoleförordning. All högskoleutbildning ska, enligt högskolelagen, vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Verksamheten ska bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning och avpassas så att en hög kvalitet nås. De allmänna målen för den grundläggande utbildningen beskrivs i kap. 1 i högskolelagen

9 § Den grundläggande högskoleutbildningen skall ge studenterna

- *förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar*
- *förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt*
- *beredskap att möta förändringar i arbetslivet.*

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmågan att

- *söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå*
- *följa kunskapsutvecklingen, och*
- *utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.*

Utöver dessa mål beskrivs i högskoleförordningen, bilaga 2, examensordning, följande villkor för rätten att ge psykologexamen fr.o.m. 2007-07-01.

Omfattning

Psykologexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 300 högskolepoäng.

Mål

För psykologexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som psykolog och för att fullgöra föreskriven praktisk tjänstgöring (PTP) som fordras för att få behörighet som psykolog.

Kunskap och förståelse

För psykologexamen skall studenterna

- *visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse*

- för yrkesutövningen*
- *visa fördjupad kunskap om psykologiska metoder för utredning och åtgärd avseende individer, grupper och organisationer,*
  - *visa fördjupad kunskap och förståelse för samhälls- och familjeförhållanden som påverkar olika grupper och individer, såväl barn som kvinnor och män,*
och
  - *visa kunskap om relevanta författningar*

Färdighet och förmåga

För psykologexamen skall studenterna

- *visa fördjupad förmåga att bedriva psykologisk behandling*
- *visa förmåga att under handledning bedriva psykoterapi*
- *visa fördjupad förmåga att självständigt planera, leda och genomföra förebyggande arbete samt utvecklings- och förändringsarbete med inriktning på individer, grupper, organisationer och miljöer,*
- *visa fördjupad förmåga att på vetenskaplig grund kritiskt utvärdera och utveckla behandlingsarbete och åtgärdsprogram inom verksamhetsområdet*
- *visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper,*
- *visa förmåga att för berörda parter muntligt och skriftligt redogöra för utredning, åtgärd och resultat samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa och*
- *visa förmåga att kritiskt och självständigt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.*

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För psykologexamen skall studenten

- *visa förmåga att fortlöpande utveckla självkännet och empatisk förmåga,*
- *visa fördjupad förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,*
- *visa förmåga att identifiera etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,*
- *visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete,*
- *visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot klienter och deras närstående, och*
- *visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.*

Självständigt arbete (examensarbete)

För psykologexamen skall studenten inom ramen för kursfördringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 30 högskolepoäng.

Övrigt

För psykologexamen skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Kvalitetskriterier

Till grund för vår bedömning av ansökan om psykologexamen ligger de generella kvalitetsaspekter och kriterier som Högskoleverket tillämpar vid prövning av rätten att utfärda yrkesexamina. Dessa kvalitetskriterier som utgör en tolkning av de krav som enligt lag och förordning ställs på högre utbildning är följande:

- *lärarkompetens och kompetensutveckling*
- *utbildningens mål, innehåll och organisation*
- *ämnesdjup och ämnesbredd*
- *övergångsmöjligheter till forskarutbildning*
- *kvalitetsarbete och utvärdering*
- *studentmedverkan*
- *internationellt perspektiv*
- *bibliotek och informationsförsörjning*
- *lokaler och utrustning*
- *behörighet och antagning*
- *ekonomi och styrning*
- *stabilitet och långsiktighet*
- *kritisk och kreativ miljö*

Kriterierna kan inte betraktas isolerade var för sig. Vårt yttrande över Mittuniversitetets förutsättningar att ge en psykologexamen grundar sig därför på en sammanfattande bedömning utifrån dessa aspekter.

Bedömning

Utbildning, organisation och studentinflytande.

Mittuniversitetet har fyra campus, i Härnösand, Sundsvall, Örnsköldsvik och Östersund. Organisatoriskt kommer psykologprogrammet att ha sin hemvist i Östersund vid avdelningen för psykologi som utgör en enhet inom institutionen för samhällsvetenskap.

Psykologi tillhör de största ämnena vid Mittuniversitetet i fråga om antal studenter och sökandetryck. Kurser ges idag på A- till D-nivå (grundnivå och avancerad nivå). Psykologi ingår som ett av två huvudämnen i programmet för personal- och arbetslivsfrågor, i det nya idrottsvetenskapliga programmet och i en magisterutbildning i kvalitets- och ledarskapsutveckling. De fristående kurserna i psykologi ingår främst, men inte enbart, i ämnesområden som mer eller mindre tydligt relaterar till profilmrådet ”arbetsliv och hälsa” vilka ges både som campuskurser och distanskurser. År 2006 läste något över 1000 studenter på A- till D-nivå motsvarande 297 helårsstudenter varav 117,5 på campuskurser, 184,3 på distansutbildning. På psykologprogrammet räknar man med ett intag om 34 helårsstudenter en gång per år.

Ämneskollegiet är det organ som beslutar om kurser och kursinnehåll. Till kollegiet är studeranderepresentanter för både program och fristående kurser kallade. Ett beredande råd bestående av avdelningens professorer, programansvarig och avdelningsföreståndare ansvarar för löpande styrning och beredning av ärenden till kollegiet. Representanter för avdelningen, studeranderepresentanter och externa aktörer möts i ett programråd med en mer informell, rådgivande och idégenererande funktion. Studenterna uppmuntras att bilda ett studeranderåd som ska kunna nominera studeranderepresentanter till ämneskollegiet samt driva studerandefrågor gentemot utbildningens ledning och institution. Sakkunniggruppen anser att studentinflytandet är tillfredsställande.

Vid platsbesöket framkom att psykologprogrammet har ett mycket stort stöd, inklusive ekonomiskt sådant, både internt från Mittuniversitet och från regionala intressenter. Sakkunniggruppen bedömer det här stödet som utomordentligt värdefullt då inrättandet av ett psykologprogram är ett långsiktigt åtagande inte minst mot studenterna.

Lärarkompetens, lärarkapacitet och forskningsaktivitet

Vid avdelningen för psykologi arbetar idag ett tiotal lärare varav två professorer, tre docenter och två disputerade lektorer. Därutöver har man tillgång till flera timanställda lärare och doktorander som undervisar på grundnivån. Sju lärare är legitimerade psykologer. Därutöver är ett flertal lärare vid andra institutioner på Mittuniversitetet och lärare utanför universitetet knutna till avdelningen. Den aktuella lärarsituationen bedöms därför som tillfredsställande. Avdelningen är för

tillfället i färd med nyrekryteringar. Vid hearingen i oktober 2007 presenterade Mittuniversitetet en rekryteringsplan med utannonserade tjänster. Man förefaller ha ett gott söktryck på de utlysta tjänsterna. Enligt sakkunniggruppens uppfattning bör den fortsatta rekryteringen ta i beaktande att psykologi redan är huvudämne i flera program vid institutionen och det enda huvudämnet i psykologprogrammet vilket sammantaget kommer att ställa stora krav på institutionens handledare. Sakkunniggruppen förutsätter att rekryteringarna fortsätter i enlighet med rekryteringsplanen.

I slutet av september 2006 beslöt forskarutbildningsrådet vid Mittuniversitetet att forskarutbildning skulle få bedrivas i psykologi. I mitten av oktober 2006 anställdes en professor som ansvarig för forskarutbildningen. Man har idag fyra doktorander knutna till avdelningen. Finansieringen är ordnad för ytterligare tre doktorander. Minst två av dessa kommer att anställas under våren 2008. Därutöver räknar man med ytterligare doktorander till följd av nya projekt. Vid genomgången av doktorandernas handlingsplaner framgår att forskarutbildningen har en ämnesbredd som är godtagbar i beaktande av att forskarutbildningen är nystartad och man ännu inte hunnit rekrytera så många doktorander. För framtiden är det dock viktigt att bredda inriktningen för doktorander, också för att bredda lärarkompetensen.

Sakkunniggruppen vill betona den utomordentliga vikt som forskningsanknytning har för kvaliteten för psykologiundervisningen i allmänhet och för psykologprogrammet i synnerhet. Ett sätt att stärka forskningsanknytningen är att avtala med forskare som är verksamma vid avdelningen om medverkan i utbildningen.

Internationalisering

Avdelningen för psykologi har för närvarande fem partneruniversitet i Tyskland, USA, Kanada och Storbritannien. Avdelningen informerar löpande under terminerna om möjligheterna att studera utomlands. Inom psykologiämnet är det ca 1-2 studenter per läsår som studerar psykologi utomlands och 2-3 psykologstudenter som kommer till Mittuniversitet från utlandet. Sakkunniggruppen konstaterar att den valfria kursen i slutet av utbildningen kan vara lämplig för den student som vill läsa en termin utomlands.

Litteraturlistorna för såväl grundnivå som avancerad nivå upptar en stor del litteratur på engelska vilket vi uppfattar som mycket positivt.

Infrastruktur

Vid besöket hos Mittuniversitetet i november 2006 bedömdes tillgången till lokaler som mycket god. Föreläsningssalarna är tekniskt väl utrustade. De sakkunniga förevisades även laboratorier, bibliotek och lokaler för klinisk verksamhet. Psykologilaboratoriet som under flera år successivt har byggts ut används för både forskning och undervisning.

Utbildningens profil

Det planerade psykologprogrammet är tänkt att vara en bred generalist-utbildning med fördjupningsprofil mot hälsa och arbetsliv med ämnesmässig fördjupning inom områdena hälsopsykologi och beteendemedicin samt arbets- och organisationspsykologi. Profilen avspeglas i valet av enskilda kurser men är framförallt tänkt att återkomma som ett genomgående tema i hela programmet.

Vid ansökningstillfället fanns Arbetslivsinstitutet som potentiellt viktig samarbetspartner, aktör och avnämare, i Östersund. I december 2006 tog regeringen beslut om att Arbetslivsinstitutet skulle läggas ner vilket skulle ha kunnat innebära risk för att programmets profil mot arbetslivet skulle kunna urholkas. Sakkunniggruppen har därför med tillförsikt noterat att kompetens från Arbetslivsinstitutet förts över till Mittuniversitetet. Vi menar att denna markering från Mittuniversitet innebär att psykologprogrammet kan behålla den ursprungliga inriktningen.

Sakkunniggruppen har gått igenom utbildningsplan och kursplaner för både grundnivå och avancerad nivå. Vi menar att dessa i huvudsak är så pass genomarbetade att det varit möjligt att granska innehållet i den fem år långa utbildningen.

Utbildnings innehåll – ämnesdjup och ämnesbredd

Den forskning som bedrivs på Mittuniversitetet inom hälsopsykologi, beteendemedicin och arbetsrelaterad hälsa bäddar för en fördjupad undervisning av hög kvalitet inom de områden där utbildningen har sin profil. Utbildningen har också kurser i miljöpsykologi och folkhälsovetenskap vilket kan förstärka denna profil. Avdelningens kompetens inom vissa områden inom psykologi, t.ex. pedagogisk psykologi, kan behöva stärkas vilket Mittuniversitetet uppmärksammat i sin rekryteringsplan.

Sakkunniggruppen anser att den omarbetade ansökan uppfyller kraven på ämnesmässig djup och bredd för att ge en psykologexamen. Även en önskvärd progression i utbildningen framkommer i kursplanerna. Sakkunniggruppen rekommenderar dock att ansvariga ser över kursernas omfattning. Med alltför små kurser/moment följer en förhållandevis omfattande administration och eventuella svårigheter för studenterna att se den pedagogiska/innehållsmässiga helheten vilket i sin tur ställer stora krav på ansvariga lärare som har att bevaka kontinuitet.

Psykologprogrammet är tänkt att vara forskningsanknutet med en mycket tydlig betoning på evidensbaserad metod även avseende de kliniska inslagen i utbildningen. Sakkunniggruppen tycker detta är bra men vill samtidigt understryka evidensdiskussionens alltför pågående utveckling. Då consensus ännu inte råder på området för vad som utgör evidens gällande kriterier och modeller för beräkning av evidens blir det därmed viktigt att *genomgående* i

utbildningen se till att studenterna får ett kritiskt värderande och pragmatiskt förhållningssätt i frågan om evidens.

Sakkunniggruppen anser att den planerade utbildningens moment i vetenskaplig metod är ett föredöme. Det finns en tydlig progression mellan separata metodkurser och goda resurser för att genomföra laborativa moment. Det finns genomgående även en koppling till empiri och forskning där det i kursplanerna tydligt framgår hur studenterna tillägnar sig ett vetenskapligt förhållningssätt som grund för de antaganden man gör och de åtgärder man rekommenderar. Den vetenskapliga skolningen är tänkt att förmedlas såväl direkt som indirekt i upplevelsebaserade moment. Redan nu ingår laborativa moment tidigt i undervisningen i syfte att integrera teoretiska och praktiska moment. Andra moment som ingår i undervisningen är egenterapi och färdigheter i terapeutiska samtal. Man tänker sig också att i relativt stor omfattning använda sig av yrkesverksamma psykologer som gästföreläsare.

Mittuniversitet har kommit en god bit på väg när det gäller att ordna praktikplatser men sakkunniggruppen menar ändå att det är viktigt att intensifiera detta arbete för att försäkra sig om flera platser. Vidare menar vi att man, tillsammans med praktikhandledarna, bör se över formuleringarna i kursplanen och överväga ett mera flexibelt förhållningssätt till innehållet i praktiken. Man kan t.ex. föreskriva att praktiken bör innehålla minst en utredningsuppgift avseende individ, grupp eller organisation, och minst en åtgärdsuppgift. Nuvarande formulering innebär att varje praktikplats kommer att erbjuda samma variation av arbetsuppgifter.

Vad gäller kursen i psykologiska behandlingsmetoder och psykoterapi menar sakkunniggruppen att institutionen snarast bör överväga möjligheten att satsa på handledarutbildning för att tillgodose det kommande behovet av handledare.

Vid granskning av kursplanen i psykologiska behandlingsmetoder och psykoterapi framkommer en tendens som även kan skönjas i kurser som ligger tidigare i utbildningen t.ex. i ramkurs III, perception, emotion, kognition, inlärning samt hälsopsykologi och beteendemedicin. Denna tendens är att utbildningen företrädesvis betonar ett kognitivt-/inlärningsteoretiskt synsätt och kognitiv beteendeterapi. Detta är rimligt utifrån den vikt utbildningen lägger på evidens. Kurserna i utvecklingspsykologi, personlighetspsykologi samt psykoterapis historia och skolbildningen garanterar dock, enligt sakkunniggruppens bedömning, att studenterna ges den allmänna kännedom de bör ha om olika teoretiska inriktningarna inom psykologin.

Sakkunniggruppen noterar vidare att utbildningen vid Mittuniversitetet avviker från många andra utbildningar vad gäller praktikkursens samt psykoterapihandledningens omfattning. I det senare fallet är handledningsgrupperna alltför stora för att meritera för specialistutbildning i psykoterapi (psykoterapiutbildning).

Sammanfattande bedömning

Sakkunniggruppen anser att Mittuniversitetet har goda förutsättningar att ge ett psykologprogram av god kvalitet. De organisatoriska förutsättningarna bedömer vi som utomordentligt goda då det finns ett stort stöd för utbildningen både inom Mittuniversitetet och hos regionala intressenter. Infrastrukturen är av hög kvalitet. Utbildningsplan och kursplaner är genomtänkta. Forskarutbildningen har kommit igång, ytterligare lärare har rekryterats och fler rekryteringar är på gång. Det är naturligtvis oerhört viktigt att denna rekryteringsprocess fortsätter. En god forskningsanknytning är en förutsättning för att Mittuniversitetet ska kunna ge utbildning i psykologi av hög kvalitet.

Sammanfattningvis menar sakkunniggruppen att Mittuniversitetet har goda förutsättningar att ge ett psykologprogram med ämnesdjup och ämnesbredd.